Θέλει ήθος και αρχές η τεχνητή νοημοσύνη (Κ. Γ. Παπαδημητρακόπουλος)

Categories : ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Date : 21 Ιουλίου, 2021

Μία πρώτη νύξη γιὰ τὸ τόσο σοβαρὸ αὐτὸ θέμα, καλοί μου φίλοι, κάναμε τελευταῖα σ’ ἕνα κείμενό μας μὲ τίτλο «Ἡ δημοκρατία στὴν ψηφιακή μας κοινωνία», τότε ποὺ οἱ ἀλγόριθμοι τοῦ Facebook ἀπέκλεισαν ἕνα ἄλλο κείμενο αὐτῆς τῆς στήλης ὡς «προσβλητικὸ πρὸς τοὺς ἄλλους χρῆστες του»!!! Κι ἐπειδὴ τὸ θέμα αὐτὸ εἶναι τεράστιο, καὶ οὐσιαστικὰ ἀφορᾶ τὴν **τεχνητὴ νοημοσύνη**, εἴπαμε νὰ ἀσχοληθοῦμε καὶ πάλι.

* * *

Ἡ τεχνητὴ νοημοσύνη ἔχει νὰ κάνει μὲ τὴν ἀποκαλούμενη «τέταρτη ἐπανάσταση», ἡ ὁποία, ἀκόμη καὶ κατὰ τὸν Ρῶσο Πρόεδρο Βλ. Πούτιν, εἶναι τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητας. Μάλιστα, ὅπως ὁ ἴδιος ἔχει τονίσει, «ἡ χώρα ποὺ θὰ ἡγηθεῖ στὴν τεχνητὴ νοημοσύνη θὰ κατακτήσει τὸν κόσμο»!

Ἀπὸ τὸ 1997 στὶς ΗΠΑ 18 μυστικὲς ἀμερικανικὲς ὑπηρεσίες συντάσσουν μία ἔκθεση πρὸς τὸν Ἀμερικανὸ Πρόεδρο μὲ τὶς ἐκτιμήσεις τους γιὰ τὰ ἑπόμενα 20 χρόνια. Ἡ ἔκθεση αὐτὴ ὑπὸ τὸν τίτλο «Παγκόσμιες Τάσεις» ἐκδίδεται τακτικὰ κάθε 4 χρόνια καὶ μάλιστα στὴν ἀρχὴ τῆς ἑκάστοτε Ἀμερικανικῆς Προεδρίας καὶ μπορεῖ νὰ τὴν μελετήσει κάθε ἐνδιαφερόμενος.

Κατὰ τὴν ἔκθεση αὐτὴ ὑπάρχουν σήμερα τέσσερις «μεγάλες τεκτονικὲς πλάκες» ποὺ σὲ μεγάλο βαθμὸ καθορίζουν τὸ παγκόσμιο γίγνεσθαι. Αὐτὲς εἶναι τὸ δημογραφικό, ἡ οἰκονομία, ἡ κλιματικὴ ἀλλαγὴ καὶ ἡ τεχνολογία.

Ὅσον ἀφορᾶ τὴν τεχνολογία ἡ ἔκθεση ἀναφέρεται στὶς θεαματικὲς ἐξελίξεις ποὺ ἤδη γίνονται στὴν τεχνητὴ νοημοσύνη, τὴ ρομποτική, τὴ νανοτεχνολογία, τὰ ἔξυπνα ὑλικὰ καὶ τὴ βιοτεχνολογία. Οἱ νέες αὐτὲς τεχνολογίες πέραν ἀπ’ τοὺς ἀνταγωνισμοὺς τῶν μεγάλων κρατῶν, **θὰ ἀπειλήσουν τὰ προσωπικὰ δεδομένα καὶ τὶς ἐλευθερίες μας καὶ θὰ θέσουν ἀκόμη καὶ ὑπαρξιακὰ ζητήματα**!

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἡ τεχνολογία βρίσκεται πλέον παντοῦ κι ἔχει μπεῖ γιὰ τὰ καλὰ στὴ ζωή μας. Ἡ δὲ τεχνητὴ νοημοσύνη, ὅπως σωστὰ εἶπαν, «ἔφυγε ἀπὸ τὰ χέρια τῶν εἰδικῶν καὶ διαχέεται στὴν καθημερινή μας ζωή. Ὑπεισέρχεται σὲ ὅ,τι ἀκοῦμε καὶ

λέμε, σὲ ὅ,τι γράφουμε καὶ διαβάζουμε, σὲ ὅ,τι διαδίδουμε καὶ προσλαμβάνουμε στὶς καθημερινὲς καὶ ἐπαγγελματικὲς πρακτικές μας». Ὅπως καὶ νὰ τὸ κάνουμε ἡ τεχνητὴ νοημοσύνη (Τ.Υ.) καὶ τὸ παρακλάδι της, ἡ μηχανικὴ μάθηση (Μ.Μ.), εἶναι τὸ κύριο σημεῖο τῆς αὐτοματοποίησης, ὅπως τὴ ζοῦμε σήμερα.

Μάλιστα σὲ πλεῖστα ἀπ’ ὅσα κάνουμε, ὅπως στὴν ἀναζήτηση πληροφοριῶν, τὴν εἴσοδό μας στὰ κοινωνικὰ δίκτυα κ.λπ. τὴ «δουλειὰ» τὴν κάνουν σαφῶς οἱ **ἀλγόριθμοι τῆς τεχνητῆς νοημοσύνης**, χωρὶς τοὺς ὁποίους δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξει ἡ ψηφιακὴ καθημερινότητά μας. Ἐπόμενο εἶναι, ἀκόμη καὶ χωρὶς νὰ τὸ καταλαβαίνουμε καὶ πολύ, **ὅλο καὶ κάτι νὰ ἐκχωροῦμε ἀπὸ τὴν αὐτονομία μας**. Ὅλα δὲ αὐτὰ τὰ ζήσαμε στὸν ὑπέρτατο, μέχρι στιγμῆς, βαθμὸ μὲ τὴν ὅλη ἱστορία τοῦ κορωνοϊοῦ. Ἔτσι **διενεργεῖται ὑπερσυκέντρωση ψηφιακοῦ πλούτου καὶ μάλιστα ἀπὸ τοὺς γνωστοὺς ὀλίγους**.

Ἀναγκαστικὰ πλέον **τίθεται ἐπιτακτικὰ θέμα κανόνων καὶ ἀρχῶν σὲ αὐτὸ τὸ ἀχαλίνωτο τεχνολογικὸ γίγνεσθαι, μήπως καὶ κάτι διασωθεῖ καὶ διαφυλαχθεῖ ἀπ’ αὐτὸ ποὺ λέγεται ἄνθρωπος**.

Ἤδη ἀκοῦμε ἀρκετὰ γιὰ τὴν «πληροφοριακὴ ἠθική», γιὰ τὴν «ἠθική τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τεχνολογίας», γιὰ τὴν «ἠθική τῆς τεχνητῆς νοημοσύνης», γιὰ τὴν «ρομποτικὴ ἠθική», γιὰ τὴν «ἠθικὴ τῆς μηχανῆς», γιὰ τὴν «νευροηθική», γιὰ τοὺς εἰδικούς τῆς «ψηφιακῆς ἐπιστήμης καὶ ἠθικῆς» κ.λπ.

Στὴν Εὐρώπη δέ, ἔχουν ἀρχίσει καὶ λαμβάνονται ὅλο καὶ πιὸ οὐσιαστικὰ μέτρα. Ἀκόμη καὶ στὴ Χώρα μας, ἡ γνωστὴ «Ἐθνικὴ Ἐπιτροπὴ Βιοηθικῆς» ποὺ ὑπῆρχε καταργήθηκε καὶ στὴ θέση της συστήθηκε ἡ «Ἐθνικὴ Ἐπιτροπὴ Βιοηθικῆς καὶ Τεχνοηθικῆς», ὑπαγόμενη ἀπ’ εὐθείας στὸν Πρωθυπουργό. Προστέθηκε, δηλαδή, καὶ ὁ κλάδος τῆς Τεχνοηθικῆς ποὺ ἅπτεται τῶν νέων τεχνολογιῶν, ὅπως τῆς τεχνητῆς νοημοσύνης, τῶν προηγμένων ἀλγορίθμων καὶ τῆς ρομποτικῆς.

* * *

Τὸ θέμα εἶναι ὄντως τεράστιο, ἔχει νὰ κάνει μὲ πολλοὺς κλάδους τῶν ἐπιστημῶν καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὸ ἀναλύσει, οὔτε δὲ κἄν νὰ τὸ ἀναπτύξει συνοπτικά, τὰ παρὸν ταπεινό μας κείμενο. Μόνο τοῦτο θὰ ποῦμε, ἐν συνεχείᾳ τῶν ὅσων ἀναφέραμε στὴν ἀρχή, γιὰ νὰ δώσουμε ἕνα ἀκόμη σοβαρὸ προβληματισμὸ στὸ θέμα:

Ἆραγε οἱ ἀλγόριθμοι, ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζονται καὶ διενεργοῦνται τὰ πάντα, εἶναι ἀμερόληπτοι; Ἂν εἶναι, τότε τὰ ἠθικὰ διλήμματα περιορίζονται κατὰ πολύ. Ἂν ὄχι, τότε εἶναι ποὺ αὐτὰ γίνονται τεράστια ὥς καὶ δυσεπίλυτα ἀκόμη.

Δυστυχῶς ἡ ἀπάντηση εἶναι ὅτι οἱ ἀλγόριθμοι **σαφῶς μεροληπτοῦν! Ὅπως καὶ νὰ τὸ κάνουμε οἱ μηχανὲς εἶναι μηχανὲς καὶ ἐργάζονται κατὰ τὸν τρόπο ποὺ τοὺς ἔχουμε ζητήσει αὐτὸ νὰ τὸ κάνουν**. Ἔτσι εἶναι προγραμματισμένες καὶ γιὰ νὰ μεροληπτοῦν, ἂν θέλουμε, ὅπως καὶ τὸ νὰ ἐπεξεργάζονται τὰ μεροληπτικά μας δεδομένα. Ὁπότε τὸ ἀποτέλεσμα θὰ εἶναι ἀπολύτως **μεροληπτικό**!

Κατὰ συνέπεια **μπορεῖ νὰ παραχθεῖ παραπληροφόρηση** ἀσφαλῶς «χρήσιμη» γιὰ ὅλα! Ἀπὸ τὶς ἐπικείμενες ἐκλογὲς κάποιας χώρας, μέχρι καὶ τὸν κορωνοϊό. Κι ὅλα αὐτὰ μὲ τὴ «βοῦλλα» τῆς τεχνητῆς νοημοσύνης! Σκεφθεῖτε, τώρα, τί ἔχει νὰ γίνει καὶ μὲ ἄλλα πολὺ μεγάλα θέματα ποὺ θὰ τοὺς δίναμε νὰ κάνουν, ὅπως τὴ λήψη δικαστικῶν ἀποφάσεων, γιὰ παράδειγμα. Καὶ τότε ποιὸς θὰ μποροῦσε νὰ ἀποδείξει ὅτι μεροληπτοῦν σὲ βάρος μας; **Δὲν εἶναι δηλαδὴ μόνο ἡ ἀσφάλεια, ἡ ἐλευθερία, ἡ ἰδιωτικότητά μας κ.λπ., ἀλλὰ καὶ τὸ σύνολο τῆς ζωῆς μας**.

Κι ἐνῷ ὅλοι μιλᾶνε πλέον ὅλο καὶ πιὸ πολὺ γιὰ τὴν ἠθικὴ στὴν τεχνολογία, καὶ εἶναι πολὺ εὐχάριστο αὐτό, ὅμως ὑπάρχει καὶ τὸ ἑξῆς τεράστιο θέμα:

Μὲ ποιὲς ἠθικὲς ἀρχὲς καὶ μὲ ποιοὺς ἠθικοὺς νόμους θὰ προγραμματίσουμε τὶς μηχανές; Ἀκόμη καὶ τὶς θρησκευτικὲς νὰ ποῦμε, μπαίνει ἕτερο ἐρώτημα. Ποιὲς ἀπ’ ὅλες; Τὶς Ὀρθόδοξες Χριστιανικές, τὶς μουσουλμανικές, τὶς ἰνδουϊστικές, τὶς βουδιστικὲς κλπ; Μήπως γι’ αὐτὸ πιέζονται ὅλες οἱ θρησκευτικὲς ἀντιλήψεις νὰ γίνουν μία, ποὺ ἐν τέλει μόνο τοῦ Χριστοῦ δὲν θὰ εἶναι; Γιὰ νὰ μᾶς ὁδηγήσουν ποῦ ἄραγε;

Ποιὰ «Ἐπιτροπή», λοιπόν, καὶ ποιὰ «Ἀρχὴ» θὰ μπορέσει νὰ λύσει αὐτὸ τὸ τεράστιο θέμα; Ἀκόμη καὶ γιὰ τὸ θέμα τῶν ἐκτρώσεων οἱ γνῶμες διίστανται, ὅπως καὶ γιὰ τὸν γάμο, τὴν οἰκογένεια, τὶς σεξουαλικὲς σχέσεις κ.λπ.

Ἑπομένως **ὅσο στρεβλὰ καὶ μεροληπτικὰ (πέραν ἀπὸ ἀτελῆ, ἐλλιπῆ καὶ φτωχὰ) εἶναι τὰ δεδομένα ἐπὶ τῶν ὁποίων καλοῦνται νὰ ἐργασθοῦν οἱ ἀλγόριθμοι, τόσο ἐπικίνδυνα θὰ εἶναι γιὰ τὸν κάθε ἄνθρωπο, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ἴδια τὴν ἀνθρωπότητα τὰ ἀποτελέσματά τους**. Γιατί ὅσο προβληματικὰ δεδομένα τίθενται στὶς μηχανὲς καὶ ἰδιαίτερα γιὰ ἄλλους σκοπούς, τόσο μεγαλύτερα θὰ εἶναι τὰ προβλήματα στὴν ἐπερχόμενη κοινωνία τῆς πλήρους αὐτοματοποίησης.

Θὰ μποροῦσε, ὅπως πολὺ σωστὰ εἶπαν, ὁ ἀπόλυτος ὀργουελιανὸς ἐφιάλτης νὰ εἶναι ἐν τέλει ἕνας ἀλγόριθμος, ὁ ὁποῖος θὰ ἀποφασίζει τὰ πάντα γιά μᾶς. Ἀπὸ τὸ τί βιβλία θὰ διαβάσουμε, ποιὰ θεάματα θὰ δοῦμε, ποιὸν θὰ παντρευτοῦμε, ποιοὺς θὰ ἐκλέξουμε, πῶς θὰ σκεφτοῦμε, πῶς θὰ ζήσουμε.

Ὅλοι ἔχουμε ζήσει τὰ ἀποτελέσματα μιᾶς κακῆς ἀπόφασης ποὺ πήραμε κάποτε στὴ ζωή μας. Ἄραγε **τί γίνεται τότε μὲ τὶς μεροληπτικὲς ἀποφάσεις τοῦ**

ἀλγόριθμου; Οὔτε κἂν μία δεύτερη εὐκαιρία δὲν θὰ μᾶς δίνει!!

* * *

Ἀσφαλῶς δὲν εἴμαστε κατὰ τῆς τεχνολογίας, ὅπως καὶ ἄλλοτε ἔχουμε πεῖ. Ἁπλῶς μὲ πάθος ὑποστηρίζουμε ὅτι **πρέπει νὰ τεθοῦν ὅρια, ἀρχὲς καὶ ἦθος** σ' αὐτὴν καὶ μάλιστα στὰ νέα δεδομένα της. Γιατί μόνο τότε αὐτὴ μπορεῖ πραγματικὰ νὰ βοηθήσει τὸν ἄνθρωπο καὶ νὰ μὴ γίνει ὁ ἐφιάλτης του.

Ἆραγε **πόσο εἶναι ἕτοιμη ἢ ἔστω ἑτοιμάζεται ἡ κοινωνία** , ἀλλὰ καὶ ὁ καθένας μας, γιὰ τὸ μεγάλο αὐτὸ θέμα καὶ μάλιστα μπροστὰ στὶς ραγδαῖες ἐξελίξεις τῆς τεχνολογίας; Βήματα ἤδη ἄρχισαν νὰ γίνονται. Ὅμως εἶναι ἀπαραίτητο νὰ γίνουν καὶ ἄλματα πλέον καὶ μάλιστα πρὸς τὴν σωστὴ κατεύθυνση. Ὅπως εἴμαστε πολὺ καλοὶ καὶ «τὰ δίνουμε ὅλα» στὴν ἀνάπτυξη τῆς τεχνολογίας, θὰ πρέπει νὰ κάνουμε ἀκριβῶς τὸ ἴδιο, προκειμένου ἡ τεχνολογία νὰ χρησιμοποιεῖται μὲ τὸν καλύτερο δυνατὸ τρόπο. Κι αὐτὸ εἶναι τὸ πιὸ δύσκολο, ξέρετε …

(Πηγή: "Ορθόδοξος Τύπος")